

Ontwikkeling van de Haagse stroomvoorziening

DEEL 4. HOE VERDER MET WARMTELINQ?

Het vierde en laatste artikel in deze serie gaat over de vele energieveranderingen in Den Haag, met als afsluiting de stand van zaken rond de omstreden Warmtelinq.

De rijksoverheid zet eind vorige eeuw in op schaalvergroting. Electriciteitsbedrijf Zuid-Holland (EZH) wordt in 1987 eigenaar van de Zuid-Hollandse centrales waaronder de Haagse. Het Haagse Gemeentelijk Energiebedrijf gaat in 1988 verder met GEB Voorburg als NV Gemeenschappelijk Energiebedrijf Zuid-Holland West (GEB ZHW). In 1993 gaan de energiebedrijven van Rotterdam en Dordrecht samen in het nieuwe bedrijf NV Eneco. Het hoofdkantoor van Eneco komt in Capelle aan den IJssel, op kantorenpark Rivium. De fusie van GEB ZHW met het Leidse nutsbedrijf Energie- en Water Rijnland (EWR) strandt. In 1994 besluiten aandeelhouders Den Haag en Voorburg GEB ZHW te fuseren met Eneco.

De Haagse stadsverwarming, het beste systeem met de laagste tarieven

Met het Milieu Actie Plan maken de energiebedrijven bindende afspraken voor een vermindering van de CO₂-uitstoot tussen 1990 en 2000. Het GEB ZHW kiest voor uitbreiding van de stadsverwarming met restwarmte van de nieuwe Gemeenschappelijke Afval Verwerking Installatie (GAVI). De provincie Zuid-Holland haalt een streep door de GAVI, bij de AVR Rotterdam is nog voldoende capaciteit. De Haagse Vuilverbrandingsinstallatie sluit eind november 1993. Om deze wegvallende warmtebron op te vangen besluiten GEB ZHW, EZH en de gemeente Den Haag tot een verdubbeling van de stadsverwarming. Bij de Haagse centrale komt extra productievermogen plus een grote warmtebuffer, voor opslag van warm water. De stadsverwarming breidt uit richting Vredepaleis, naar de Laakhaven en de Binckhorst, waar veel nieuwe kantoren worden aangesloten.

In 1996 kiest de landelijk politiek ook bij energie, voor marktwerking. Het 'nutsmodel' van samenwerkende energiebedrijven wordt ingeruild voor concurrentie. De samenwerking tussen EZH en Eneco komt onder druk. Eneco wil met Shell EZH overnemen, maar de gemeentelijke aandeelhouders wijzen het bod af. Voor een hoger bod wordt EZH verkocht aan het Duitse E.On. De nieuwe Haagse productiecapaciteit blijft uit, de stadsverwarming stagneert. Perspectief keert terug als E.On de Haagse warmtebuffer realiseert en vergunning krijgt de centrale te moderniseren, die in 2008 feestelijk opent.

Aanleg leiding warmtetransportnet in Den Haag (foto warmtelinq.nl)

In de 'vrije' energiemarkt kunnen gebruikers van elektriciteit en gas zelf hun leverancier kiezen. Bij een gesloten systeem als de stadsverwarming kan dat niet. Kleinverbruikers van warmte blijven gebonden klanten. Bij de privatisering van de energiesector wordt wettelijk vastgelegd dat 'natuurlijke monopolies' als stroom- en gasnetten publiek bezit moeten blijven om machtsmisbruik te voorkomen. Voor warmtenetten blijft dat uit.

De nieuwe Wet Collectieve Warmte (Wcw) van 2023 geeft aan dat nieuwe warmtenetten voor 51% publiek moeten worden. Voor warmtebedrijven aanleiding om niet langer in nieuwe warmtenetten te investeren. Ook niet in Den Haag.

Een nieuw regiokantoor met de grootste zonnecentrale?

GEB ZHW heeft in 1994 een nieuwbouw plan van 80 miljoen (gulden) voor het Laakhavengebied. De exploitatielasten zijn lager dan de duurdere bestaande huisvesting. Bij de bepaling van het Haagse aandeel in Eneco zijn deze kosten verrekend. Het nieuwe regiokantoor Den Haag-Voorburg omvat kantoorruimte, werkplaatsen, magazijnen, een klantenbalie en een bedrijfsschool. Meest opvallend zijn de duizend vierkante meter zonnecellen. "Grote zonnecranchentrale op nieuw kantoor in Den Haag" aldus Eneco Prospect (januari 1995). Enkele maanden later volgt slecht nieuws. Eneco schrappt Haagse nieuwbouw. Te groot en te duur. Laakhaven krijgt een kleinere vestiging, zonder zonnecentrale en bedrijfsschool. Eneco sluit voor de Haage vestiging in 1998 een vijfjarig huurcontact dat na afloop niet verlengd wordt. Het Gemeentelijk energiebedrijf verlaat na, bijna 130 jaar, Den Haag. In 2000 Eneco fuseert met een aantal kleinere bedrijven. Het nieuwe Eneco kiest Rotterdam als vestigingsplaats en

wordt een Rotterdams energiebedrijf. De 44 gemeentes die gezamenlijk Eneco bezitten, besluiten uiteindelijk in 2019 om Eneco te verkopen aan een Japans consortium van Mitsubishi Corporation en Chubu.

Een ander warmtebeleid, het einde van WarmtelinQ?

Na de Russische invasie in Oekraïne in februari 2022 zorgden de sancties op Rusland en de speculatie op de markt voor torenhoge gasprijzen. Om de energierekening betaalbaar te houden springt de overheid met miljarden bij. Eind 2023 barst discussie los over de betaalbaarheid van warmte voor de consument vanwege te hoge tarieven voor huurders van nieuwe sociale woningen. Warmtetarieven blijken in Nederland door koppeling aan de (hoge) gasprijs veel hoger dan in omliggende landen. En niet gebaseerd op kosten en opbrengsten per warmtenet. In april 2024 wijzigt de Tweede Kamer met ruime meerderheid de Wet Gemeentelijke Instrumenten Warmtetransitie (Wgiw). "Tweede Kamer kiest voor de warmtenetburger" (Binnenlands Bestuur). Stadswijken moeten acht jaar eerder horen wanneer ze van het gas afgaan. De Tweede Kamer wil een ander warmtebeleid. De Autoriteit Consument & Markt (ACM) begint direct met het nieuwe warmtetarief per warmtenet. ACM verwacht daar twee jaar voor nodig te hebben.

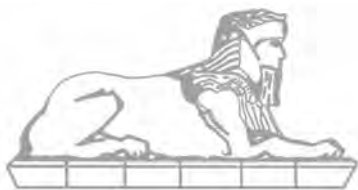
De Russische inval zorgt, naast hoge gasprijzen, ook voor een omslag in het energiebeleid. Door gedragsaanpassing en succesvol besparingsbeleid daalt het aardgasgebruik in een paar jaar meer dan in de afgelopen decennia! Goed nieuws voor de energietransitie, maar voor nieuwe warmtenetten pakt dit negatief uit. Die verdienen zich niet meer terug. Het worden spannende jaren rond warmtenetten. De Wcw moet nog behandeld worden. Ook warmtetransportnet WarmtelinQ, een leiding van 23 kilometer waarmee Rotterdamse havenwarmte Haagse huizen gaat verwarmen, is nog geen gelopen race. De leiding die al ruim een half miljard gekost heeft wordt nu aangelegd maar komt niet voor najaar 2025 in gebruik. Gasunie meldt in haar laatste jaarverslag: "Warmtetransport nodig door verplichte aansluiting wijken op warmtenet". 'Verplichte aansluiting' ligt politiek moeilijk. De politiek zou de Rekenkamer die in 2021 al onderzoek gedaan heeft naar Gasunie en WarmtelinQ een vervolg moeten vragen om uit te zoeken of WarmtelinQ nog haalbaar is of beter kan stoppen.

Louis Kannevorff is econoom en was van 1994-2001 als energiedeskundige werkzaam bij het GEB Den Haag en Eneco. Samen met Casper Postmaa schreef hij in 2008 het boek *Het licht zal nooit uitgaan. 100 jaar Centrale Den Haag*.

- advertenties -

VEREENIGING 'DE SPHINX'

In 1866 werd de **Vereeniging 'De Sphinx'** opgericht met als doel om mensen met belangstelling voor wetenschap of kunst, de gelegenheid te geven elkaar te ontmoeten en van gedachten te wisselen. Die opzet bevalt nog steeds.

De leden van De Sphinx komen iedere maand op de tweede woensdagavond in **Pulchri Studio** bijeen voor een lezing over een actueel, wetenschappelijk of cultureel onderwerp gevolgd door een borrel om met elkaar van gedachten te wisselen.

Het lidmaatschap kost € 45,- p.p. per jaar; latere instappers krijgen korting. Zie ook de website van de Vereeniging De Sphinx: desphinx.com.

Nieuwsgierig geworden?

Kom vrijblijvend een bijeenkomst bijwonen en stuur een mail naar de secretaris: jan@vanderleeuw.eu

Het Residentiekoor Den Haag geeft een 'Mystiek Winterconcert' op zondag 8 december 2024, aanvang 15:00 uur in de Lutherse Kerk Den Haag.

Op het programma staan deze keer werken van de volgende hedendaagse componisten.

1. **Arvo Pärt**
Berliner Messe.
2. **Ola Gjeilo**
'The Rose, 'Across the Vast Eternal Sky', The Lake Isle'.
3. **Eric Whitacre**
'Five Hebrew Love Songs'.
4. **Kristian Hernes**
'Canticles of the Sun'.

De begeleiding wordt verzorgd door het Residentiekoor Begeleidingsorkest.

Het geheel staat onder leiding van de vaste dirigent van het Residentiekoor, Martin van der Brugge.

Meer informatie en kaarten via onze website www.residentiekoor.nl

